

Koninklijke Commissie voor Geschiedenis

Jaarverslag 2010

Zoals elk jaar kwam de Commissie vier keer bijeen, namelijk op 20 maart, 26 juni, 9 oktober en 18 december. Het Bureau vergaderde op dezelfde data.

1. Algemene inleiding

De viering van de 175^e verjaardag van de Commissie, in 2009, straalde nog af op het daaropvolgende jaar. Op donderdag 4 februari 2010 werden het Bureau en enkele leden van de Commissie immers ontvangen op het Koninklijk Paleis door Z.H. Prins Filip. Een exemplaar van het jubileumvolume van de *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, waarover sprake in ons vorig jaarverslag, werd hem toen overhandigd door de voorzitter Jean-Marie Duvosquel. Uit het daaropvolgende gesprek bleken zowel de sympathie als de belangstelling die de Kroonprins betoonde voor de activiteiten van de KCG. De verjaardag van de Commissie in 2009 was dit jaar ook nog voelbaar in een ander opzicht. De acta van de twee internationale colloquia die bij die gelegenheid werden gehouden, worden in 2010 gepubliceerd in de *Handelingen*, zoals we hieronder nog zullen zien.

2. De samenstelling van de Commissie in 2010

In 2010 bleef de samenstelling van de Commissie nagenoeg ongewijzigd. Enkel confrater Ludo Milis drukte de wens uit om toegelaten te worden tot het erelidmaatschap. Daardoor kwam een plaats voor een effectief lid vrij. Tijdens de zitting van 18 december werd prof. Jeroen Deploige tot lid verkozen. Deze uitstekende mediëvist is verbonden aan de Universiteit Gent en heeft de jongste jaren bijzonder toegelegd op de elektronische editie van middeleeuwse handschriften van de Lage Landen (in het kader van de databank “Narrative Sources” die reeds vaak vermeld werd in de *Jaarverslagen* van de KCG). Zijn aanwezigheid zal de werking van onze commissie in dat domein dus versterken.

3. Nieuwe publicaties

3.1 Tijdens het jubileumjaar 2009 had de KCG een grote inspanning geleverd op het vlak van de publicatie van monografieën en naslagwerken (zie ons vorig *Jaarverslag*). In het huidige jaar heeft de Commissie het verschijningsritme van de publicaties echter niet verminderd, wel integendeel. Verschillende belangrijke werken zagen in 2010 immers het licht.

De lang verwachte voortzetting van de publicatie van de oorkonden van de graven van Vlaanderen kwam er door het werk van consoror Thérèse de HEMPTINNE en wijlen confrater Adriaan VERHULST (†), met de medewerking van Lieve DE MEY, *De oorkonden der Graven van Vlaanderen (juli 1128 – september 1191). II. Uitgave. Band III. Regering van Filips van de Elzas (Tweede deel: 1178-1191)* (Brussel, 2009, CXXXI-457 p. in-4°). Voorliggend derde (en laatste) deel van deze imposante uitgave bevat 324 oorkonden uitgevaardigd door graaf Filips van de Elzas (en zijn echtgenotes Elisabeth van Vermandois en Mathilde van Portugal) tijdens het tweede deel van zijn regering, namelijk de periode van oktober 1178 (zijn terugkomst uit het Heilig Land) tot voor de bekendmaking van zijn overlijden in Vlaanderen in de zomer van 1191. Deze termini

sluiten respectievelijk aan bij de banden I (1988) en II (2001) van de uitgave betreffende de graven Diederik en Filips van de Elzas en bij de uitgave van de oorkonden der graven Boudewijn VIII en Boudewijn IX voor Vlaanderen door Walter Prevenier (1964). Op deze manier is het hiaat tussen 1071-1128 (uitgave door F. Vercauteren, 1938) en 1191-1206 (uitgave door W. Prevenier) nu volledig opgevuld. De publicatie van *Deel I: Inleiding*, dat o.a. de diplomatische aspecten behandelt van de grafelijke oorkonding in de periode 1128-1191, samen met de index op de twee banden betreffende de regering van graaf Filips, is voorzien in 2012. Die index is momenteel reeds afgewerkt en werd, in afwachting van publicatie in boekvorm, reeds aan de onderzoekers ter beschikking gesteld op de website van de KCG :

www.kcgeschiedenis.be/nl/biblioNumerique/electronInd_nl.html.

Een tweede boek publiceert de integrale tekst van een merkwaardig 17de eeuws document: Alain LOTTIN, « *Chronique mémorial des choses mémorables par moy Pierre-Ignace Chavatte* » (1657-1693). *Le mémorial d'un humble tisserand lillois au grand siècle* (Brussel, 2010, XXXIII-512 p. in-8°). De auteur van dit geschrift heeft het over zijn vak, zijn moeilijke bestaan, de invloed van het katholicisme in de stad, het vermaak en de vrijetijdsbesteding van het volk, het klimaat. Hij getuigt echter ook van belangrijke historische feiten, van gewapende conflicten, van het feit dat de oude provincies van de Spaanse Nederlanden onder het Franse bewind terechtkwamen. Hij houdt niet van Lodewijk XIV en zijn troepen die de Vlaamse en Henegouwse boeren uitbuiten in plaats van Wenen te hulp te snellen dat door de Turken werd belegerd. Hij heeft aandacht voor de handel en wandel van de prins van Oranje in wie hij heimelijk zijn hoop stelt. Kortom, dit werk geeft een vrij uniek zicht op de leef- en denkwereld van een « gewone man » uit de nieuwe tijd.

Het derde boek dat in 2010 verscheen werd verzorgd door Jean-Louis VAN BELLE, *Deux livres d'expéditions de marbres d'un marchand de Beaumont-Rance en Hainaut (1769-1784)*(Brussel, 2010, LXII-275 p. in-8°). Vandaag zijn voor de betrokken periode slechts heel weinig van dat soort documenten bewaard gebleven. Voor de marmerindustrie zijn dit, voor die periode, zelfs de enige bestaande documenten van dit type. Het onderzoek van deze expeditieboeken van het belangrijke marmerbedrijf van Pierre-Joseph Thomas, die enige tijd samenwerkte met zijn schoonbroer, Jean-Joseph Boutée, levert een schat aan gegevens op over de marmerindustrie in Henegouwen en de internationale handel in marmer, vooral naar Frankrijk. Deze handschriften bevatten een grote hoeveelheid informatie over het vervoer van marmer en de kostprijs daarvan, de verschillende producties (tafels, altaren, schouwen, blokken, enz.) en de klanten (particulieren, abdijen). Ze vormen dus een welgekomen bijdrage tot de economische geschiedenis van de nieuwe tijd.

3.2 Zoals eerder vermeld, hadden de activiteiten in het kader van de 175^e verjaardag van de Commissie nog een weerslag op het publicatieprogramma van de KCG in het daaropvolgende jaar. Het eerste deel van de *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis* van 2010 (vol. 176) bevat namelijk de acta van het internationale colloquium “Digital Edition of Sources in Europe: Achievements, Problems and Prospects” dat in Brussel gehouden werd in april 2009 (p. 55-166). Naast de inleidende teksten door confraters Karel Velle (die, als Algemeen Rijksarchivaris, ook optrad als gastheer voor de bijeenkomst) en Ludo Milis, bevat deze bundel zes bijdragen van de hand van Belgische, Franse, Britse, Nederlandse en Oostenrijkse onderzoekers die hun bevindingen weergeven betreffende de digitale editie van (voornamelijk middeleeuwse) bronnen. De titels van deze bijdragen en de namen van hun auteurs werden reeds

integraal vermeld in het vorige *Jaarverslag*. Deze teksten, waarvan tevens een samenvatting op de webiste van de KCG beschikbaar is, tonen aan dat de nieuwe informatietechnologieën een bijzondere stimulans kunnen geven aan de wetenschappelijke uitgavemethoden van historische bronnen, zowel op het gebied van de inhoudelijke aanpak en verwerkingsmogelijkheden, als uiteraard op het gebied van de raadpleegbaarheid.

Daarnaast bevat dit volume 2010 van de *Handelingen* ook nog de bijdrage van Jelle HAEMERS, *Geletterd verzet. Diplomatiek, politiek en herinneringscultuur van opstandelingen in de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne stad (casus: Gent en Brugge)* (p. 5-54). Daarin worden drie documenten uit het laatste kwart van de 15de eeuw gepubliceerd, die werden geschreven door Gentse en Brugse opstandelingen. Ze werpen een nieuw licht op de kenmerken van hun verzet en op het corporatieve gedachtengoed dat hen animeerde.

Het andere wetenschappelijke colloquium dat gehouden werd in 2009, over “Vorstelijke kanselarijen en scriptoria, x^e-xv^e eeuw” was inhoudelijk zeer rijk. Daarom heeft de Commissie beslist om een tweede nummer van de *Handelingen* (176, 2010, 2) integraal te besteden aan de publicatie van de artikels die gepresenteerd werden op dat succesrijke symposium. Omdat de vergadering plaatsgreep op het einde van het vorige jaar, zijn de definitieve versies pas in de loop van 2010 afgewerkt en drukklaar gemaakt. Dit betekent dat de publicatie van dit nummer van ons bulletin, met een lichte vertraging, pas in de loop van 2011 zal verschijnen. Om de verspreiding van die bijdragen te optimaliseren, heeft de Commissie zich ook voorgenomen om een simultane editie onder boekvorm te realiseren.

4. Lopende publicatieprojecten

Verschillende artikels die in de loop van 2010 door de Commissie werden geëvalueerd werden ondertussen drukklaar gemaakt; ze zullen als artikels verschijnen in de volgende jaargang (177, 2011) van de *Handelingen* van de Commissie. Het gaat meer bepaald om de teksten van de Claude BRUNEEL, *La pratique du théâtre à Lessines et dans les campagnes du Hainaut. L'interdiction des autorités en 1786-1788*, van Bert VERWERFT, *Een blauwdruk van het Bourgondische beleid in het graafschap Vlaanderen : de regentschapsinstructie van 1387*, van Véronique FLAMMANG en Marie VAN EEKENRODE, *Le jardin de Hainaut ou la mise en scène d'un comté. Essai de typologie et clés d'interprétation* en ten slotte van Florence CLOSE, *La charte de Richer de Liège Liège du 16 novembre 932. Une copie historique à réhabiliter*.

Twee werken van grotere omvang, die in het vorige *Jaarverslag* reeds werden aangekondigd, hebben jammer genoeg vertraging opgelopen en zullen dus pas in de loop van het volgende jaar verschijnen. De zeer arbeidsintensieve verbetering van de eerste drukproeven van het werk van wijlen Maurits VAN DURME, *Inventaire détaillé des copies Gachard et Morel-Fatio prises sur les documents de Simancas et conservées aux Archives générales du Royaume à Bruxelles*, verzorgd door confrater Gustaaf Janssens, is eind 2010 tot een goed einde gebracht. Het is nu wachten op de tweede drukproef. Ook het andere project waarover vroeger sprake was, namelijk het persklaar maken door de heer Jean-Pol WEBER van de thesis over de fiscaliteit in Luxemburg tussen 1360 en 1565, door wijlen Roger PETIT, heeft een belangrijke stap vooruit gezet. De index is afgewerkt; de vertalingen uit het Duits werden nagekeken en in het begin van 2011 zal de tekst dus voor een ultiem onderzoek voorgelegd worden aan drie leden van de Commissie en aan een externe specialiste, namelijk prof. Isabelle Devos van de UGent. Publicatie van dat volume in de loop van 2011 is een realistisch vooruitzicht.

Omwille van de redenen die hierboven werden uitgelegd, zal het volume 2010-2 van de *Handelingen*, met de acta van het colloquium, met enige vertraging verschijnen in 2011. In 2010 heeft de KCG ook een ISBN-nummer aangevraagd voor de gepubliceerde monografieën. Dit is belangrijk voor de traceerbaarheid en de evaluatiesystemen van wetenschappelijke werken (zie ook onder 9, “Diversen”). Een ISSN-nummer, voor de periodieke publicatie *Handelingen*, zal om dezelfde redenen aangevraagd worden.

5. Internationale en nationale samenwerkingsverbanden

5.1 “Porta Historica”, het internationale netwerk van instellingen die zich bezighouden met de publicatie van bronnen, kwam reeds meermaals aan bod tijdens de vorige *Jaarverslagen*. Dit jaar waren de stichtende leden, op 16 en 17 september 2010, te gast in de Ecole des Chartes, in Parijs, om een symposium bij te wonen over het aldaar uitgewerkte project ADEEL (“Album de Diplomatique européenne en ligne”). Tijdens dit atelier werden de mogelijkheden van de elektronische publicatie van middeleeuwse documenten (meer bepaald charters) uitgebreid toegelicht aan de hand van praktische demonstraties. Vooral de mogelijke exploitatie van die digitale documenten op het vlak van onderwijs, in het kader van de cursussen paleografie, werd duidelijk gemaakt. Deze bijeenkomst stond open voor onderzoekers die niet behoren tot Porta Historica, terwijl de tweede dag was voorbehouden aan een werkvergadering van het netwerk. Tijdens deze bijeenkomst werden de problemen van de onderlinge informatie-uitwisseling besproken en werd verder nagedacht over de uitbreiding van het samenwerkingsverband naar nieuwe participerende instellingen. De samenstelling van het Bureau van Porta Historica werd ook gewijzigd, onder meer door de aanduiding van een nieuwe voorzitter: consoror Andrea Rzhacek (Oostenrijk) zal Peter Sigmond (voorzitter a.i., Nederland) opvolgen. De delegatie van de KCG in Porta zal er in de toekomst ook lichtjes anders uitzien: secretaris-penningmeester Guy Vanthemsche volgt consoror Thérèse de Hemptinne op als vaste vertegenwoordiger van de Commissie in dit samenwerkingsverband.

5.2 In België zelf heeft de KCG een belangrijke stap vooruit gezet in haar samenwerkingsverband met de Universiteit Gent (vakgroep Middeleeuwse Geschiedenis). Samen met enkele andere partners (onder meer het Algemeen Rijksarchief) hadden beide instellingen een subsidieaanvraag ingediend bij het Herculesfonds van de Vlaamse Gemeenschap, bestemd voor de financiering van kostelijke apparatuur voor het wetenschappelijk onderzoek. Die financiële middelen waren nodig om de databank “Narrative Sources of the Medieval Low Countries” verder uit te bouwen. De gegevens van die databank zijn momenteel online raadpleegbaar. In het kader van dit project werd nu echter ook de beslissing genomen om de “Diplomata Belgica” in dit bestand te integreren. Dit laatste behelst een onderneming waarmee de KCG al jaren bezig is: de digitale publicatie van alle oorkonden die in onze gewesten werden geproduceerd voor 1250. Een onderzoeker betaald door de Commissie, de heer Philippe Demonty, is al jaren belast met de realisatie van dat cruciale werkinstrument (zie hieronder en uiteraard ook de vorige *Jaarverslagen*). De Commissie en haar medewerker zullen nu intensief samenwerken met de ploeg van de Narrative Sources om de gegevens van de “Diplomata Belgica” in de nieuwe databank onder te brengen. Zo zal een uniek werkinstrument voor de Belgische en buitenlandse mediëvisten tot stand komen. Met het Algemeen Rijksarchief loopt al enige tijd een akkoord om de diplomatieke correspondentie tussen Wenen en Brussel (1740/48-1790) te indexeren. Dat werk heeft begin 2010 een eerste concrete neerslag gehad, door de publicatie van het eerste deel van die index. Om de afwerking van het geheel mogelijk te maken, werd in 2010 voor de

laatste maal het contract met het ARA verlengd om de medewerkster in staat te stellen de ultieme hand te leggen aan dit grote project (zie ook hieronder, punt 8).

Het akkoord met de Université libre de Bruxelles met het oog op de editie van de oorkonden van de hertogen van Brabant door prof. Alain Dierkens en dr. David Guillardian (zie de vorige jaarverslagen) is nog steeds lopend. De afwerking van dit project, eerder aangekondigd voor 2010, zal uiteindelijk gebeuren in de loop van 2011.

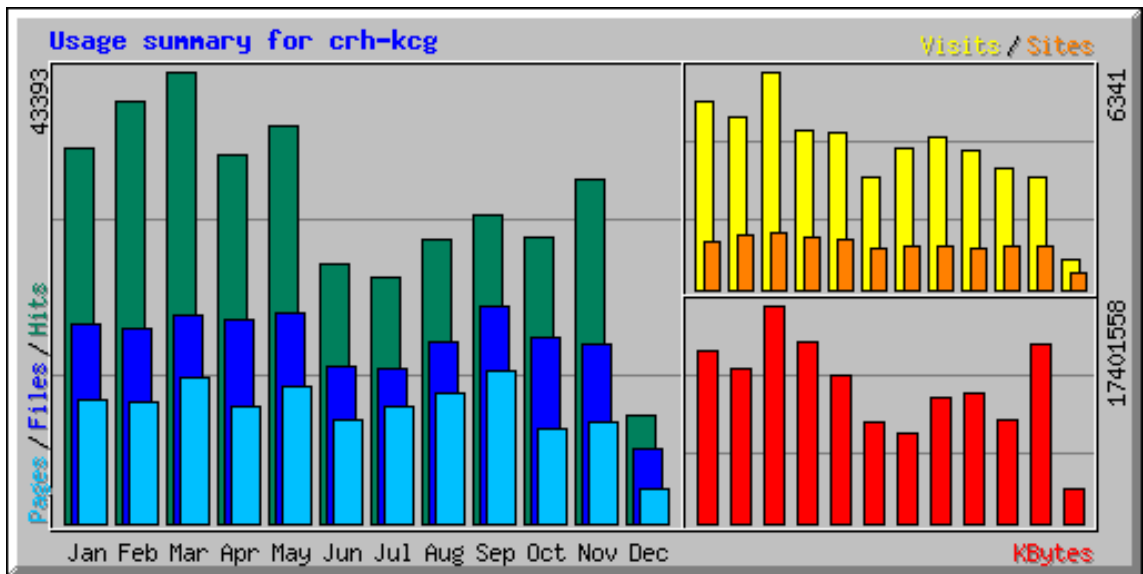
6. Prijs Bryce et Mary Lyon 2010

Na de toekenning, voor de eerste maal, van de Prijs Henri Pirenne in 2009 (zie het vorige *Jaarverslag*), was het dit jaar de beurt aan de andere tweejaarlijkse prijs die toegekend wordt door de Commissie. De Prijs Bryce en Mary Lyon werd ingesteld op initiatief van de VS-mediëvist wijlen B. Lyon en diens echtgenote, die vroeger nauw hebben samengewerkt met de Commissie. Die prijs wordt toegekend aan de jongste auteur (van maximum dertig jaar oud), die tijdens de twee voorgaande jaren, een artikel in de *Handelingen* of een monografie in een van de collecties van de Commissie heeft gepubliceerd. Hierdoor wordt die jonge auteur aangemoedigd om verder te gaan op de weg van de wetenschappelijke editie van historische teksten. Dit jaar viel de eer te beurt aan een Franse mediëvist, de heer Jean-Charles Bédague, die volgende studie schreef: *Archives, archivage et archivistique à la collégiale de Saint-Omer à la fin du Moyen Âge à la lumière d'un inventaire de 1480* (ter perse in het volume 2010-2 van de *Handelingen*). Hierin onderzoekt hij het belangrijke archieffonds van de kapittelkerk van Sint-Omaars, dat een uitzonderlijke bron is voor de studie van de archivalische praktijken tijdens de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Onder de ca. 3700 artikelen, bevinden zich talrijke originele charters maar ook verschillende archiefinventarissen. De eerste daarvan dateert uit 1480 en is een bijzondere aandacht waard. Vergeleken met de vele andere inventarissen uit die periode, biedt hij een groot voordeel: hij kan in zijn context teruggeplaatst worden en vertoont een aantal specifieke kenmerken, onder het feit dat hij is opgebouwd op basis van de potentiële vijanden van de kerk, volgens een bijna uitsluitend defensieve logica. Door de confrontatie tussen de notities van de inventaris en de originele documenten kunnen we een tipje van de sluier lichten die tot nu toe de klasserings- en archiveringspraktijken van de kapittelkerk van Sint-Omaars in de late middeleeuwen bedekte.

7. Website

Het wordt steeds duidelijker dat de website een belangrijk instrument is om de Commissie in bredere kringen bekend te maken. Volgens de consultatiecijfers van de website werd deze laatste vorig jaar 43.313 keren bezocht, werden 104.651 pagina's bekeken en werd in totaal voor 64,63 GB aan gegevens doorgestuurd (tussen begin februari en eind december 2009). Dit jaar (van januari tot en met december 2010) lagen die cijfers een stuk hoger: 49.503 bezoeken, 132.752 pagina's en 124,51 GB aan gegevens. Omwille van het ontbreken van de gegevens voor januari 2009 is een precieze vergelijking tussen die gegevens helaas niet mogelijk, maar toch valt het op dat vooral het volume aan doorgestuurde data sterk gestegen is¹.

¹ Om technische redenen konden de gegevens voor januari 2009 niet meer opgevraagd worden. Om toch een idee te geven van de maandelijkse cijfergegevens: in januari 2010 bedroeg het aantal bezoeken 5460 en het aantal bekeken pagina's 11.954 (voor een totaal van 13.08 GB).

Misschien is die stijging toe te schrijven aan de rijkere inhoud van onze site. Zoals gemeld in het vorige *Jaarverslag*, werden de inhoudstafels en enkele uitgeputte publicaties (onder pdf-vorm) online beschikbaar gesteld en werd ook de toegang tot de gedigitaliseerde processen-verbaal van de Belgische Werkliedenpartij (1894-1940) gerealiseerd. Dit jaar kwam daar ook de index op *De oorkonden van de graven van Vlaanderen* bij (zie hoger). Ook een eerste deel van de index op de uitgave van de rekeningen van de stad Brugge (1280-1319) door wijlen Carlos Wijffels, gerealiseerd door mevrouw Katrien Vandewoude-Vandermaesen, zal zeer binnenkort op de website worden geplaatst om de raadpleging van de reeds gepubliceerde volumes te vergemakkelijken. Bij monde van confrater Karel Velle, Algemeen Rijksarchivaris, werd de medewerking van het ARA beloofd bij de digitalisering van nog meer werken van de KCG die momenteel zijn uitverkocht.

8. Wetenschappelijke medewerkers

Over de medewerking met de heer Philippe DEMONTY werd al gesproken in de afdeling "Nationale samenwerkingsverbanden". Deze bezoldigde externe medewerker werkt al jarenlang aan de (elektronische) editie van de oorkonden van onze gewesten tussen de jaren 1200 tot 1250 (een uitbreiding van het werkinstrument "Diplomata Belgica"). Met de medewerkers van de databank "Narrative Sources" van de Universiteit Gent werd afgesproken dat hij voortaan intens met hen zal meewerken om de gegevens waarover hij beschikt in de databank te integreren (zie punt 5.2). Het contract dat de heer Demonty verbindt met de Commissie zal begin 2011 in die zin worden aangepast; de nieuwe versie van dat contract (te ondertekenen ten laatste begin maart 2011) zal lopen tot in 2013.

Ook de samenwerking met mevrouw Catherine Thomas, belast met de realisatie van de gedigitaliseerde indexering van de diplomatieke correspondentie tussen Wenen en Brussel (1740/48-1790), in samenwerking met het Algemeen Rijksarchief, kwam hoger al ter sprake (zie punt 5.2). Het reeds afgeleverde werk (Dirk LEYDER & Catherine THOMAS, *La correspondance ministérielle entre Vienne et Bruxelles (1749-1789). Index raisonné 17 août 1753-15 juin 1770*), Brussel, ARA, 2010, 3 vol., 2064 pp.) kan rekenen op de enthousiaste goedkeuring van de Commissie. In de loop van het komende jaar zal dit project, naar verwachting, succesvol afgesloten worden.

De indexering van de uitgave van de rekeningen van de stad Brugge (1280-1319) gepubliceerd door wijlen Commissielid Carlos Wyffels, wordt momenteel voortgezet door mevrouw Katrien Vandewoude-Vandermaesen. Het eerste deel van die index is nu afgewerkt en zal bijgevolg op de website van de KCG ter beschikking worden gesteld van de onderzoekers (zie punt 7) in de loop van 2011.

9. Diversen

Uit gesprekken die gehouden werden in de marge van het colloquium “Vorstelijke kanselarijen en scriptoria, X^e-XVe eeuw”, waarop vele jonge onderzoekers aanwezig waren, bleek dat de nieuwe generatie wetenschappers onder een steeds sterkere publicatiedruk staat. Wetenschappelijke “rendementen” worden nu ook “gemeten” door bibliometrische technieken, waarbij de verschillende tijdschriften een verschillende “ranking” (dus een verschillend gewicht in de beoordeling) verkrijgen. Hierdoor dreigen de jonge vorsers zich af te wenden van de editie van historische bronnen: een tijdrovende en arbeidintensieve bezigheid die niet altijd naar behoren wordt gewaardeerd in de bestaande rankingsystemen. Daarom is het belangrijk dat periodieke publicaties als onze *Handelingen* niet vergeten of onheus worden behandeld bij de opstelling van de rankings. Bijgevolg besliste de Commissie om een brief te richten aan de verantwoordelijken van FWO-Vlaanderen, FNRS, CIUF en VLIR om hen te wijzen op deze problematiek en om hen te vragen de wetenschappelijke teksteditie een waardige plaats toe te kennen in de beoordelingsmechanismen van jonge historici.

Ten slotte kunnen we vermelden dat de Commissie dit jaar ook een logo heeft laten vervaardigen door grafisch designer Wouter Soudan. Dit herkenningsteken zal de visuele presentie van de KCG op affiches, druksels, enz. uiteraard versterken. Aan het logo ging heel wat denkwerk vooraf, zoals duidelijk gemaakt wordt in volgende tekst, opgesteld door de auteur van dit grafische oeuvre, dr. Wouter Soudan:

“De Koninklijke Commissie voor Geschiedenis gaf typografisch ontwerp bureau Rhythmus.be de opdracht voor een logo. Het nieuwe kenteken moest de oudste geschiedkundige instelling van het land een gezicht geven en zou voortaan gebruikt worden op alle publicaties van de Commissie. Ook het tweetalig karakter van de geschiedenis en geschiedschrijving van België moest worden onderstreept. Rhythmus zocht voor elk aspect in de opdrachtverklaring en de activiteiten van de Commissie een toepasselijk zinnebeeld en bracht die samen in het nieuwe embleem.

Het besef van het verlopen van de tijd is wezenlijk voor ons historisch bewustzijn. Daarom is de basisvorm van het logo het bekende zinnebeeld van de tijd: de zandloper. De lussen van de 8-vorm, de lemniscaat, symboliseren het cyclisch verloop van de eeuwen. Dit gekende symbool werd vernieuwd door het tot één beeld te versmelten met een ander historisch icoon. De muze van de geschiedenis is Clio: zij is de ‘verkondigster’. Haar attribuut is de boekrol of de schrijfgriffel. Dankzij het schrift legt de mensheid immers de herinnering aan haar verleden vast. Twee penpunten vormen het zandlopersymbool: zo worden historisch bewustzijn en historiografie in één beeld samengebracht. De vorm is die van een kroontjespen: een verwijzing naar de koninklijke titel van de Commissie. Het pennenaar drukt het tweetalig karakter van de Commissie uit. In beide landsgedeelten werken historici samen aan het geheugen van onze gewesten; zij schrijven over de grenzen van de taal naar elkaar toe. De ontmoeting van de landstalen vormt de hals van de zandloper. De penpunten van de gemeenschappen vormen dus het gemeenschappelijk historisch bewustzijn.

Deze symboliek werd gecombineerd met een hedendaagse toets. Het embleem staat tegen de achtergrond van een beeldscherm: het symbool voor de nieuwe media.

Vandaag schrijven we, onderzoeken, lezen, verkennen en ordenen we immers met behulp van de computer. De geschiedwetenschap is inmiddels grondig vertrouwd met het scherm, van microfilm tot touch screen. Digitalisering van archiefbronnen, database- en informatietechnologie behoren tot het moderne arsenaal van de historicus.

De acroniemen 'KCG' en 'CRH' werden eveneens in het logo opgenomen. Om de leesbaarheid, ook op klein formaat, te vergroten, werd gekozen voor onderkast (kleine letters). Doordat het Franstalige letterwoord (crh) geen staartletter heeft, lag het voor de hand het bovenaan te plaatsen. De stok aan de 'k' in het Nederlandstalige 'kcg' geeft bovendien ruggensteun aan de 'c'. De symmetrie van 'h' en 'g' vormt een gebald letterbeeld. De beperkingen van het schriftbeeld werd zo toch mooi in het logo geïntegreerd.

De kleuren (oranje, donker- en lichtgroen) werden al eerder door de Commissie gebruikt en zullen met het nieuwe logo voortaan in de opgefriste versie consequent als huisstijkleuren worden toegepast”.